

dialogic method of comparing different metalanguages, cultures, and spiritual values.

Many researchers associate the concept of linguistic personality with such components as language ability, communicative need, communicative competence, linguistic consciousness, speech behavior. The dialogue of cultures is a meeting of the positions of a teacher and a foreign student on key issues, in the process of which views, interests, motives, which determine a personality are clarified, enriched and transformed. This is a two-way communication and mutual enrichment [3, p. 8].

Under the conditions of the new paradigm of education, new methods and technologies for training modern specialists with the qualities of an intercultural personality are needed. To solve the problems of developing intercultural competence in the learning process, it is necessary to find new approaches, ways, methods that allow to develop fully the language abilities and qualities of foreign students.

References:

1. Adler P.S. Beyond Cultural Identity: Reflections on Cultural and Multicultural Man. *Intercultural Communication: A Reader*. Belmont, 1987. P. 362-378.
2. Luring, Jakob «Intercultural Organizational Communication: The Social Organizing of Interaction in International Encounters». *Journal of Business Communication*, 2011. P. 231–255.
3. Oksaar E. Sprache, Gesellschaft und Interkulturelle Verständigung. *Sprache, Kulturr und Gesellschaft*. Kongressberichte der 14. Tübingen, 1984. P. 6-19.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-91>

Шкурко О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

СПЕЦИФІКА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІЙ ІНОЗЕМНІЙ АУДИТОРІЇ

Міжкультурна комунікація являє собою дуже непростий процес, оскільки між культурами, носіями яких є представники різних

національностей, часто існують суттєві відмінності, що може викликати незрозуміння та провокувати конфліктні ситуації.

90 % усіх іноземних студентів, які навчалися й навчаються в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, належать до східного типу культур, що є ширококонтекстними та колективістськими. Для досягнення порозуміння з представниками цього типу культур необхідним є не тільки знання мов, але й усього контексту спілкування, включаючи ситуативний, культурно-історичний, релігійний та ін.

Маючи уявлення про етнопсихологічні особливості та своєрідність спілкування носіїв різних культур, викладачі, котрі працюють з іноземцями, можуть використовувати у процесі їхнього навчання певні методичні та психологічні прийоми, які дозволять досягти більш ефективного засвоєння навчального матеріалу з різних дисциплін, а також запобігти багатьом непорозумінням і конфронтації, що можуть виникати на ґрунті міжетнічних та міжкультурних відмінностей у збірних групах, де навчаються іноземні студенти з кількох країн.

Проаналізуємо деякі психологічні й етичні особливості представників національностей, до яких належить більшість студентів-іноземців, з якими нам довелося працювати під час викладання мов на підготовчому відділенні та на різних факультетах і курсах.

1. Представники арабських країн.

Темпераментні й запальні. Зі сторони звичайна розмова арабських студентів може виглядати, як з'ясування стосунків, що часто викликає стурбованість викладачів і студентів, які є їхніми одногрупниками, але належать до інших національностей. До цієї манери комунікації арабів просто необхідно звикнути.

Нетерплячі й непосидючі. Багато запитують, намагаються продемонструвати свою поінформованість у певній сфері знань, але часто бувають не уважними. На жаль, невиконання домашнього завдання для них є звичайною справою.

Кмітливі. Зазвичай швидше за представників інших національностей схоплюють суть проблем і розуміють новий навчальний матеріал.

Легко вступають у комунікацію. Мають багато знайомих серед українців, з якими намагаються активно спілкуватися та взаємодіяти, що допомагає студентам швидше вивчити українську мову. Не бояться спілкуватися з викладачами та працівниками деканату.

Непунктуальні. Дуже часто запізнюються на заняття, збори тощо.

Невідповідальні. Багато обіцяють (вивчити, зробити, з'явитися тощо), але здебільшого не виконують обіцянок.

Схильні до перебільшення. Люблять похизуватися чимось перед іншими одногрупниками. Дехто вдається й до обману, щоб отримати бажане (напр., вищий бал або залік).

2. Представники африканських країн.

Неквапливі. Усе рутинне роблять дуже повільно, ніколи нікуди не поспішають, у тому числі й на заняття.

Досить пунктуальні та відповідальні. Якщо погоджуються брати участь у якихось позааудиторних заходах, не запізнюються й усе роблять сумлінно.

Мирюлюбні. Рідко конфліктують один з одним й одногрупниками, що належать до інших національностей.

Вимагають поваги до себе як особистості. Іноді чуття етнічної гідності гіпертрофується в підозру в расовій дискримінації («Ви так до мене ставитеся, тому що я чорношкірий»), тому, наприклад, прохання допомогти щось принести або пересунути в аудиторії, тобто зробити важку фізичну роботу, викладачеві потрібно висловлювати обережно та ввічливо.

Нерідко ледачі. Дозволяють собі не зробити домашнє завдання або невчасно виконати отримані завдання.

3. Індійці.

Добррозичливі та чемні. Позитивно настроєні до усіх одногрупників, завжди готові допомогти їм або викладачеві у будь-якій справі. Дуже шанобливо ставляться до викладачів і працівників деканату.

Неквапливі. Без поспіху сприймають інформацію та приймають рішення.

Непунктуальні та занадто безтурботні. Розуміння часу у них значно відрізняється від європейського, що пояснюється філософською концепцією індуїзму, яка спирається на віру в переродження душ та вічність життя. Куди поспішати, якщо попереду ще невизначена кількість життів?) Тому вони щиро дивуються, коли викладачі нервують щодо їхніх постійних запізень на заняття і затримки виконання завдань.

Не мають поняття культурної дистанції. З одного боку, будь-яке торкання може бути сприйнятим ними як образа або прояв недобррозичливості, що можна пояснити традиційною індійською етикетною проксемікою, але, з іншого боку, вони не вважають непорядним брати без дозволу чужі речі, користуватися ними, не повертати їх господарю; або під час відсутності викладача в аудиторії хазайнувати на його столі: відкривати журнал присутності, зошити, підручники тощо. Усе це викликає здивування студентів і викладачів, які є представниками інших національностей і носіями інших культурних традицій, що іноді може призвести до виникнення конфліктної ситуації.

Але зазвичай індійці щиро перепрошують й конфронтація не має подальшого розвитку.

4. Китайці.

Працьовиті та старанні. Оскільки в середній школі в класах навчається близько 50 учнів, китайські вчителі не мають можливості використовувати мовленнєві вправи (навіть на уроках з мов) і опитувати дітей усно та практикують щоденні контрольні тести, тому китайські діти звикли отримувати знання здебільшого «зубрінням». Студентам з Китаю важко дається спілкування, але письмові роботи, наприклад, з граматики, вони пишуть набагато краще арабських і африканських однокласників, тому що займаються багато, старанно й плановірно.

Дисципліновані. Цю якість в китайському суспільстві культивують з дитинства. Студенти ніколи не спізнюються на заняття або збори, навпаки, приходять на них на 10–15 хвилин раніше.

Терплячі. Можуть довго й невтомно виконувати досить одноманітні вправи й ніколи не відмовляються від додаткових занять.

Мають колективістську психологію. Нікуди не ходять поодиночі. Навіть коли збираються до університету, чекають один одного й ідуть або їдуть на заняття групою. Віддають перевагу спілкуванню з представниками своєї національності, що є ще однією причиною поганого володіння усним мовленням.

Вміють утримувати емоції. В Китаї існує традиція «тримати обличчя», тобто не показувати стороннім своїх почуттів. З одного боку, це допомагає уникати конфліктів, що можуть виникати в багатонаціональних навчальних групах через нерозуміння студентами культурно-етнічних особливостей поведінки представників інших народів; але, з іншого боку, це не дозволяє викладачеві зрозуміти, що насправді відчуває китайський студент: він розуміє пояснення або лише вдає, що йому все зрозуміло; посмішка на його обличчі свідчить про схвалення того, що сказав чи зробив його опонент, чи вона є даниною простої ввічливості.

Як бачимо, попри те, що арабські, африканські, індійські та китайські студенти є носіями східного типу культур, між ними існує дуже багато відмінностей, що пов'язані з психологічно-етичними особливостями представників цих національностей, тому працювати з іноземцями в збірних групах набагато складніше, ніж в моноетнічних. Викладачі, що навчають іноземних студентів, повинні бути не просто талановитими педагогами, але й володіти певними знаннями з психології та комунікативної лінгвістики, щоб мати змогу контролювати не тільки процес навчання іноземців різних дисциплін, але й психологічну атмосферу, що існує в багатонаціональних студентських групах. Щоб ця

атмосфера була дружньою та комфортною, викладачеві необхідно донести до свідомості кожного студента важливість дотримання правил міжкультурної толерантності, яка передбачає повагу до всіх багатоманітних культур нашого світу і починається з толерантної комунікативної поведінки, що напряму пов'язана з культурою спілкування.

Список використаних джерел:

1. Грицак Ю. П. Характеры народов мира: попытка определения национальных психотипов. Харьков: Экограф, 2000. 342 с.
2. Груцяк В. І. Деякі особливості навчання китайських учнів на підготовчому відділенні для іноземних громадян. Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. 2015. № 27. С. 16–24.
3. Парамонова В. Ю., Седойкіна Т. М. Етнопсихологічні особливості арабських і африканських студентів. Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки». 2021. Вип. 3. С. 80–85.
4. Шепель Ю. О. Актуальні питання міжкультурної комунікації: конспект лекцій. Дніпро: Адверта, 2020. 66 с.